

Savaşın ve Yoksulluğun Yetim Bıraktığı Ülke: Afganistan

Son 35 yılını işgal ve iç savaşlarla geçiren Afganistan, âdeta yetim ve sahipsiz bırakılmış bir çocuğa benziyor. 1978 yılında Rusya, 2001 yılında ise ABD'nin başını çektiği Batı koalisyonunun işgali sonucunda etnik ve bölgesel iç çatışmalarla madden ve manen harap edilen Afganistan, kurtarıcı bir el bekliyor. 2014 yılında yapılan bir araştırmada, halkın %75'inin ağır depresyon içinde olması, ülkedeki durumun vahametini ortaya koyuyor. Afgan halkını ağır depresyona iten en temel sebepler savaş, yoksulluk, yolsuzluk ve işsizlik...

Batı'nın Afganistan modeli iflas etti

Batı'nın Afganistan'da inşa etmeye çalıştığı siyasi model iflas etmiş durumda. 2002 yılından bu yana Dünya Bankası ve İslam Kalkınma Bankası'ndan gelen 103 milyar doların %95'inin liderler, bakanlar, vekil ve bürokratlar tarafından paylaşılarak iç edildiği tespit edilmiş.

Batı'dan gelen yardımın sadece %5'i sağlık, ulaşım ve altyapıya harcanmış. ABD, Afganistan'a yapılan yardımların kontrol edilemediğini ve yolsuzlukların önüne geçilemediğini iki yıl önce itiraf ederek Karzai'den kurtulmanın yollarını aramaya başlamıştı.

Halk sandığa gitmiyor

30 milyon nüfuslu Afganistan'da 17 milyon seçmen var. Eylül 2014'te yapılan seçimlerin 1. turunda 7 milyon insan sandık başına gitti, 2. turda ise 5 milyon. Kullanılan oyların 1,5 milyonu geçersiz sayılırken hükümet 3,5 milyon insanın oyu ile zar zor kuruldu. Karzai'nin yolsuzluklarından şikâyetçi olan Batı, bu kez Dünya Bankası'nda çalışmış olan ekonomist Eşref Gani'yi %55 oyla cumhurbaşkanı seçti.

Afgan halkının sandığa gitmek istemeyişinin tek sebebi ise liderlere olan güvensizlik ve önlenemeyen yolsuzluklar. Ülkeyi yöneten liderler ve bürokratların büyük çoğunluğunun aile üyelerinin Pakistan, Dubai, Avrupa ülkeleri ve Türkiye'de yaşıyor olması ve bu ülkelerde ticaret yapıyor olmaları, halkın yöneticilere olan kızgınlık ve güvensizliğini iyice pekiştirmiş durumda.

Afgan halkının tek geçim kaynağı hayvancılık ve ilkel tarım... Ülkede işsizlik oranı %70, kişi başına düşen millî gelir 200 dolar civarında ve halkın %80'i eğitim, sağlık ve yeterli beslenme imkânından mahrum.

Afrika'da ortalama yaşam süresi 46-50'lere yükselirken Afganistan'da bu süre 43'lerde seyrediyor. Okuma-yazma oranı ise %28'ler civarında. Erkeklerin %43'ü, kadınların %12'si okuma-yazma biliyor. Ülkede 1.420 tane ortaöğretim ve meslek okulu, 5 tane yüksek okul var. Sağlık durumu da içler acısı... 70 tane hastane, 3.000 doktor, 2.300 hemşire tam 30 milyon insana hizmet veriyor. Ülkeden kaçmaya çalışan gençlerin ve okumaya gidenlerin %95'inin bir daha Afganistan'a dönmeyi düşünmüyor olması, ülkenin içinde bulunduğu fotoğrafı ortaya koyuyor.

Afganistan'da hayat Afrika ile kıyaslanmayacak kadar kötü...

Batı dünyasının birçok ülkesi Afrika'da STK projeleriyle eğitim ve sağlığa destek olurken Afganistan âdeta kaderine terk edilmiş durumda... İslam ülkeleri, Rus-Afgan Savaşı sürecinde yaptıkları yardımları savaşın bitimiyle tamamen durdurmuş. İslam dünyası STK'larının Afganistan'a eğitim ve sağlık projeleriyle acil bir seferberlik başlatması gerekiyor.

Afganistan'ın en temel sorunu siyasi istikrar ve güvenlik. Bu iki mesele hallolmadan Afganistan'da huzur ve sağlıklı bir gelecekte bahsetmek mümkün görünmüyor. Japonya, Almanya, Fransa, ABD, Rusya ve Çin, Afganistan'da son yıllarda siyasi ve kültürel programlarını yoğunlaştırırken, moral olarak çökmüş bir Afgan halkının geleceğini inşa etmeye çalışıyor. Bu noktada bizlere de bazı sorumluluklar düşüyor. Bu konuda resmî makamların harekete geçmesini beklemektense sivil toplum kurumlarımızın Afganistan'ın hiç değilse güvenli bölgelerine insani yardım projeleriyle bir şeyler yapmayı denemesi gerekiyor.

